

Opvoedspecialist Bert Prinsen:

'Als gemeenten echt durven los te laten, is de kans op een geslaagde transitie stukken groter'

In deze rubriek komen professionals aan het woord die inspireren. Niet alleen hun functie, maar lef, enthousiasme en visie zijn aanleiding voor een interview. Deze keer is het Bert Prinsen, specialist opvoedondersteuning en vader van twee kinderen en bijna vier kleinzonen. Hij vertelt gepassioneerd over opvoeding, preventie, effectieve programma's zoals Triple P en de transitie in de jeugdzorg.

Tekst: Anneke Driessen

Bert Prinsen heeft nationaal en internationaal naam en faam opgebouwd rondom het thema opvoedondersteuning. Hij begon zijn loopbaan in de preventieve gezondheidszorg in 1973 bij de RIAGG-preventie. Hij rolde er min of meer in via zijn stage. 'Dit terrein trok me meteen tijdens mijn studie aan en dat is altijd zo gebleven.'

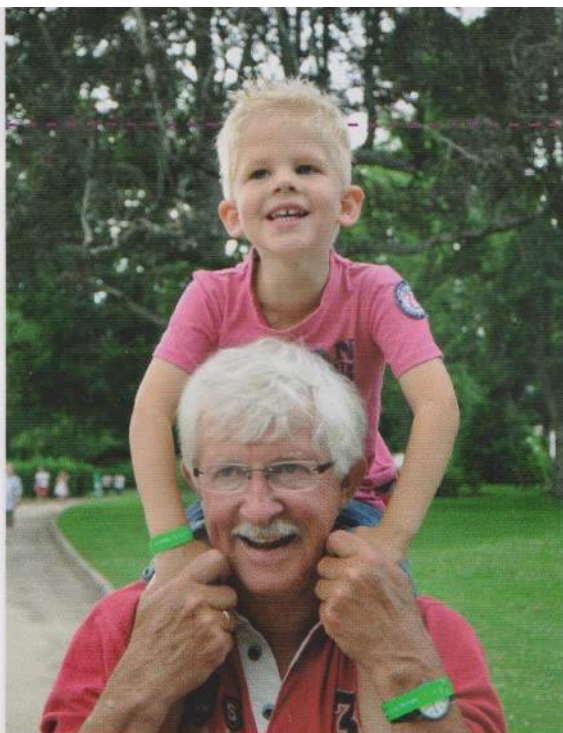
'Ook mijn kinderen hebben wel eens een kauwgompje weggenomen of een kwartje uit mijn portemonnee gepikt. Welk kind niet?'

Er staan heel wat onderzoeken over opvoedondersteuning op zijn naam. Zo ook het onderzoek uit 2013 genaamd *Opvoeden en opgroeien loont* waar hij mede-auteur van is. Daaruit blijkt dat iedere euro die geïnvesteerd wordt in de jeugdgezondheidszorg, 11 euro oplevert. Dat klinkt mooi, maar waarom gaat er dan niet meer geld naar jeugdgezondheidszorg, vragen we hem. 'Je moet niet denken aan daadwerkelijke euro's in de zin van dat je ze ook daadwerkelijk in het handje krijgt. Het is meer dat elke euro die in de jeugdgezondheidszorg wordt geïnvesteerd, of dat nu vaccinaties, screeningen of de preventie van pedagogische problemen zijn, op een ander vlak geld oplevert. Denk dan aan minder huiselijk geweld of minder gedragsproblemen. Dat merkt de jeugdgezondheidszorg dus niet direct in haar portemonnee, maar de maatschappij in zijn geheel wel. De vraag is of mensen die over het geld gaan of beleid

maken rondom preventie in de jeugdgezondheidszorg hier prioriteit aan gaan geven. Kortom, het heeft alles te maken met langetermijnvisie in plaats van kortetermijnbeleid.'

JGZ Richtlijn

Naast dit onderzoek heeft Prinsen meegewerkt aan de JGZ Richtlijn Opvoedondersteuning die net is uitgekomen. Daarin staan interventies uitgewerkt die door de jaren heel beproefd zijn gebleken. Het snijdt meer hout en brengt meer uniformiteit in opvoedingsondersteuning volgens Prinsen. Een bekend programma is Triple P, waar hij samen met Geraldine Blokland in Nederland aan de wieg van heeft gestaan. Is Triple P een hoogtepunt uit zijn carrière? Prinsen: 'Ik denk dat Geraldine Blokland daar meer eer voor in ontvangst mag nemen dan ik. Maar op zich ben ik heel blij met Triple P, niet eens zo zeer om Triple P zelf, maar omdat daarin heel goed beschreven is hoe in Nederland op een nabije, concrete en praktische manier mensen geleerd kan worden wat de essenties van opvoeden zijn. Het maakt opvoeden 'een gewoon ding'. Daar herken ik me heel erg in.' Prinsen geeft een voorbeeld van het normaliseren van opvoeden. 'Neem stelen. Dat is een heel normaal, vaak voorkomend verschijnsel. Ook die van mij hebben wel eens een kauwgompje weggenomen of een kwartje uit mijn portemonnee gepikt. Welk kind niet? Stel je deze vraag aan een groep ouders, dan blijkt 40 procent hier mee te maken te hebben. Ik steek dan dus ook mijn hand op. We moeten het er gewoon over kunnen hebben, en vervolgens natuurlijk bespreken wat we er aan gaan doen. Maar het niet groter maken dan dat het is en zeker niet problematiseren en ze allemaal naar HALT sturen.' Prinsen vindt het grote pluspunt van Triple P dat deze interventie ook kijkt naar de opvoeders zelf. Prinsen legt uit: 'We hebben heel veel mooie interventies die veel op elkaar lijken. Neem *Opvoeden en zo, Beter omgaan met pubers* en nog wat andere goede programma's. Daarin staat echter nauwelijks iets over hoe opvoeders in hun vel zitten. Terwijl ouders die goed in hun vel zitten normale problemen in de opvoeding beter aan kunnen.'

Op de vraag hoe de wereld er uit zou hebben gezien zonder Triple P zegt hij het volgende: 'Het had wellicht allemaal wat langer geduurd, maar we waren uiteindelijk toch dezelfde kant wel uit gegaan. Zoveel credits wil ik Triple P ook weer niet geven. Maar wat ik wel heel duidelijk zie is dat er een grens bereikt is als het gaat om de individualiserende trend van ikke, ikke, ikke. Dat speelde heel erg in de afgelopen vijftien tot twintig jaar. Dat tijt zie ik nu keren. En dat is precies wat opvoedondersteuners ook zeggen: alles heeft een grens. Je moet immers ook grenzen stellen om op te groeien. Die gedachtegang heeft via Triple P een snellere invoering gekregen dan als het niet had bestaan.'

Herziene Jeugdwet

Maar nu terug naar de tegenwoordige tijd van de transitie in de jeugdzorg en de herziene Jeugdwet. Bert Prinsen windt zich er over op dat er geen borging in de Jeugdwet is als het gaat om meer pedagogisch ingekleurde bemoeienis van de jeugdgezondheidszorg. Bert Prinsen: 'De overheid heeft de mond vol van het gezin centraal en meer preventie. Op zich prima plannen. Curatie ofwel ge-

nezen is wel geborgd. Maar over wat ouders en de jeugd zelf kunnen, wellicht met lichte steun en hulp in de wijk daar bij, daar wordt in de hele wet nauwelijks iets over gezegd. Dat vind ik een gemiste kans.'

Maar wat dacht Bert Prinsen van de gemeenten? Kunnen zij dit gat niet vullen? 'Daar ligt zeker een kans, maar helaas zie ik daar tot nu toe te weinig van. Sterker nog, soms zie ik zelfs dat er bezuinigd wordt op preventie en basisvoorzieningen. Dat is wat mij betreft het kind met het badwater weggooien. Want dat betekent, als je niet oppast, dat er alleen maar weer meer geld gaat naar dure zorg. Je gooit immers bij die bezuinigen ook de resultaten van de opgebouwde preventie weg.'

Transitie vloek of zegen?

In dat opzicht is Prinsen niet gerust over de transitie. Als we vragen of de transitie een vloek of een zegen is, aarzelt hij. 'Natuurlijk hoop ik dat het een zegen wordt, maar daar zit ook mijn aarzeling. Ik ben er een groot voorstander van dat gemeenten opvoedzaken meer bij professionals, de jeugd en hun ouders leggen. Je kunt het vergelijken met het opvoeden zelf: loslaten in plaats van maar willen sturen en alles maar handen en voeten willen geven en controleren. Als gemeenten echt los durven te laten, maar wel een goede en vooral duidelijke opdrachtgever worden, dan moeten alle partijen het met elkaar doen en dan wordt de kans op een succes naar mijn mening stukken groter. Ik ben er namelijk van overtuigd dat die ouders, kinderen en professionals veel meer kunnen dan gemeenten veelal denken.'

Gelukkig ziet Prinsen ook positieve ontwikkelingen, plekken waar enorme sprongen voorwaarts gemaakt worden. Hij neemt de gemeente Apeldoorn als voorbeeld. Deze gemeente heeft er voor gekozen het CJG als uitgangspunt te nemen en vooral in te steken op preventie en de eigen kracht van gezinnen. Prinsen: 'Daar wordt de zorg goedkoper en sneller geleverd en daar zijn professionals hun werk leuker gaan vinden omdat ze meer mogen, meer kunnen en daardoor meer gaan doen. En zo hoort het. Ook professionals, net als de ouders, in hun eigen kracht zetten.'

Anneke Driessen
is jeugdverpleeg-
kundige bij
CJG Rijnmond
Vlaardingen

Bio

Na een loopbaan in de preventieve zorg bij onder meer de RIAGG Groningen, GGD Flevoland was Bert Prinsen van 1993-2006 werkzaam bij het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn. In die periode was hij nauw betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe interventieprogramma's (VoorZorg, Triple P, oudercursus Peuter-in-zicht, MIM), bij het opstellen van een richtlijn gemeentelijke opvoedingondersteuning en bij het onderzoek naar de effectiviteit en de kwaliteitsverbetering van de opvoedingsondersteuning in Nederland en Vlaanderen. Van 2006-2011 was hij als expert verbonden aan het Nederlands Jeugdinstituut, specifiek verantwoordelijk voor de research & development van de vijf gemeentelijke functies van opvoed- en gezinsondersteuning, het Centrum voor Jeugd & Gezin, de aansluiting gemeentelijke voorzieningen-jeugdzorg en interventieontwikkeling. Nu is hij eigenaar van de Opvoedzaak als één van de partners van de JeugdZaak.

Bron: www.opvoedzaak.nl